

'Sıradan insanlar'ı yazmayı seven Sait Faik'in bakkal arkadaşı anlatıyor: 'Tanınmamak isteyen biriydi'

Bir gün, Beyoğlu'nda Yazarlar Derneği'nin bir toplantısına sokmamışlar Sait Faik'i... "Hop! Dur bakalım hemşerim, buraya sadece yazarlar girer; balıkçılar değil," demişler. Sait Faik de buna o kadar memnun olmuş ki...

Cezmi Ersöz

Sait Faik'i "eküri"den birine sorarsak, ona haksızlık etmiş oluruz. Çünkü Sait Faik, edebiyatımızın belki de sıradan insana en yakın edebiyatçı-sanatçısıdır. Düşünün, çingene kızları Orhan Veli'ye "mektepli" derken, kendisine "çakır" derler. Hem "eküri"dekiler, ona hep haksızlık etmişlerdir. Resmi bir daireden mesleği ile ilgili belge getirmesini isterler, o da öykülerini yayımlayan dergiden bu belgeyi ister; vermezler. İlginçtir, Sait Faik'in pasaportunda "San'atı" hanesinde, "Yoktur" yazar, evet "yoktur"; Fransızcası ise, "Sans Profession"dur; yani "Mesleksiz". Sait Faik en çok buna bozulur. Buna benzer nice olay var; örnekte onun için ünlü bir ansiklopedide, "Tam bilinçlenmemiş olsa da..." gibi tuhaf teşhisler yapılmış; bir yazar da, evindeki - şu an müze olan - deftere, "Sait! Sait! Sen toplumsal değişimi göremedin" diyebilmek cüretini göstermiştir. İşte bütün bunlar yüzünden biz de onu, onu tam istediği gibi seven halkın bir dostuna sorduk: **Burgazada'da şarküteri işleten Orhan Tuncer'e...** Sait Faik'le dostluğu 1948'de başlayan ve ölümüne dek süren Orhan Tuncer, Sait Faik'le ilgili ilginç bir anısını şöyle anlatıyor:

"1950 yılıydı. Bir gün dükkânıma geldi, o zaman yine burada bakkalık yapıyorum. Sait Faik oldukça neşeliydi, yerinde duramıyordu...

'Hayrola, nedir bu keyfin?' diye sorduğumda, şöyle dedi:

'Sorma yahu, bugün Beyoğlu'nda Yazarlar Derneği'nin bir toplantısı vardı, gideyim dedim, kapıya bir bekçi koymuşlar, ben tam girecektim: 'Hop! Dur bakalım hemşerim, buraya sadece yazarlar girer, balıkçılar değil dedi ve beni içeri sokmadı. Hiç sesimi çıkartmadım. O kadar memnun oldum ki... Demek ki yalnız giysilerim değil, yüzüm, hareketlerim, halim, tavrim, her şeyim balıkçıya benziyor-muş... Bu benim için müthiş güzel bir şey biliyor musun...'

Sait Faik kelimenin tam anlamıyla 'tanınmamak' isteyen biriydi.'

Kitaba para veren bakkal dost

1953 yılında Sait Faik'in "İmdi Sevişme Vakti" isimli ilk şiir kitabı çıkmıştı. (Bu kitap Şair Ece Ayhan'a göre Türkle'nin ilk sivil' şairleri olan Cemal Süreya ve Sezai Karakoç'u etkilemiştir.) Orhan Tuncer kitabın yayın haberini, Cumhuriyet gazetesinde okur ve Sait Faik'ten bu kitabı ister. Sait Faik kitabı imzalar ve şu notu düşer:

"Burgazada'nın kitaba para veren ilk adamı sensin... Dünyanın kitaba para veren ilk bakkal kimdir dersin Orhan'ım? 17 Ekim 1953"

Sait Faik kitabın bedeli olan 1 lirayı hemen ister, çünkü o sıralar ve 'hep' parasızdır. Söz parasızlıktan açılmışken, Sait Faik'in bir yakınmasını anlamamak mümkün değil; şöyle diyor bir yazısında; "Ben demokrasi parasıyla, 5, 10 lira alıyorum hikâye başına, oysa o hikâyeyi yazabilmek için 14 lira harcıyorum,

Bugün Burgazada'da bir şarküteri işleten Orhan Tuncer, 1948'den 1954'e, ünlü öykücü Sait Faik'in ölümüne kadar kendisiyle yakın bir dostluk kurmuş. (Fotoğraf: HÜSNÜ ATASOY)

Ara Güler'in objektifinden "balıkçı" Sait Faik...

geziyorum, insanlarla konuşuyorum..."

Sait Faik, parasızlığı yüzünden hep ekonomik olarak annesi Makbule Abasıyanık'a bağımlıdır. Tabii ekonomik bağımlılık, manevi bağımlılığı da beraberinde getirdiği için, bohem ve özgürlük düşkünü bildiğimiz Sait Faik, balığa çıkarken bile, annesinden izin alır ve onun tembih ettiği saatte (Orhan Tuncer, bu saatin çoğunlukta öğleden sonra 16.00 ol-

duğunu söylüyor) dönmeye dikkat eder ve balık avının en güzel saatlerinde, "Hadi Orhan, topla oltaları eve dönüyoruz, geç kalırsak annem kızar sonra," der. Tabii Sait Faik'in Beyoğlu'na indiğinde annesinin "sevgi zincirlerini" kırdığı muhakkak: Bunu hepimiz biliyoruz, zaten kırmayı, "Çingene kızını oynatmak" gibi müthiş bir zevk alışkanlığı edinemezdi.

Sanatçı kimdir?

Evet, Sait Faik Arapça öğretmenine yaptığı bir şaka yüzünden, liseden uzaklaştırılır; Edebiyat Fakültesi'nde aradığını bulamaz; iktisat öğrenimi için gittiği Lozan'da yüreği sıkılır; 3 yıl kaldığı Grenoble'de içkiye alışır. Hahcıoğlu Ermeni Yetim Mektebi'nde Türkçe öğretmenliği yapmak ister, öğrenciler yüzündeki "otorite yokluğu"nu görünce, bir türlü dinlemezler onu; Sait Faik, çaresiz öğretmenlikten ayrılır. Dahası, fasulye tüccarlığına soyunur, ama iflas eder. "Medarı Maişet Motoru" adlı romanında, "Hayatı toz pempe göstermediği için", 2 bin lira para cezasına çarptırılır, bir türlü kimseye yaranamayan Sait Faik, doğru bildiğinden şaşmaz. Bir sanatçı için şu saptamayı yapan birinden başka ne yapması beklenebilir ki: "Sanatçı üzgündür, çabuk küçülür, uykuları kaçtığı zaman insanlardan ürker!"

Tutunamayanlara sevgi...

Evet, has bir sanatçıdır o. Edebiyat tekkeleriyle, kulislerle, ilişkilerle hiç işi olmamıştır onun, "Havuz Edebiyatı'nın dışında olmuştur hep. Tutunamayan öykücülerimizin başında gelen Kenan Hulüsi'yi çok sevmesi bunun başka bir kanıtı değil mi zaten?..

Evet, sıradan insanların hiç çekinmeden sarıldıkları bir sanatçıdır o, "Yaşamak bütün âdetlerden uzak... Yaşamak!" diyendir. Sait Faik, ölümünün 34. yılında sevgili Tezer Öz-lü'nün defterine yazdığı gibi, büyük yazarlığının önünde saygı ile eğililmesi gereken bir "insan"dır. □

